

Selekční jazyky 2

ESEJ – požadavky, vybraná témata, generátor témat

Zpracoval Josef Schwarz (schwarzjv@seznam.cz), únor 2008

POŽADAVKY NA ESEJ

Formální požadavky na esej:

- datum odevzdání eseje: **18.6.2008**
- rozsah eseje: minimálně 6 normostran (tj. **10800 znaků**) – tento rozsah se týká vlastního textu eseje, nezapočítává se do něj hlavička dokumentu a abstrakt
- literatura: minimálně **10 položek použité literatury**, citace i odkazy podle normy
- další vybavení dokumentu:
 - **hlavička**
 - údaje o autorovi, afiliace apod.
 - téma eseje (název eseje)
 - **abstrakt**

Technické požadavky na esej:

- dokument ve formátu .doc
- jméno dokumentu ve formátu: [příjmení]_esej.doc (např. novotny_esej.doc)
- uložení do odevzdávacího v IS MU

TÉMA ESEJE

Téma eseje je možné zvolit třemi způsoby:

1. volba z vybraných témat (viz níže)
2. stanovení tématu pomocí generátoru témat (viz níže)
3. výběr vlastního tématu

Pokud si téma zvolíte pomocí generátoru nebo podle vlastního uvážení, je třeba jej konzultovat s vyučujícím!

Pokud si téma vyberete z následujícího seznamu, konzultace s vyučujícím netřeba.

Vybraná témata esejů

- Teoretické problémy SJ
- Lingvistické a sémiotické pojmy a problémy související se SJ
- Filozofické a ideologické aspekty SJ a řízených slovníků
- Přirozený jazyk a umělý jazyk

- Procesy věcného pořádání informací

- Typologie SJ
 - Systematické SJ
 - MDT
 - MDT a jeho použití v knihovnách
 - DDC
 - Dvojtečková klasifikace
 - Blissovo bibliografické třídění
 - Cutterova expanzivní klasifikace
 - LCC (třídění Kongresové knihovny)
 - Předmětové SJ
 - Předmětová hesla
 - Unitermy
 - Deskriptorové SJ a tezaury
 - Vícejazyčné tezaury
 - Vícejazyčné tezaury v českém prostředí (MeSH, Agrovoc, Eurovoc ad.)
 - LCSH (předmětová hesla Kongresové knihovny)
 - Aplikace LCSH v Národní knihovně ČR
 - Volně tvořená klíčová slova
 - Metoda konspektu
 - Propojování (mapování) selekčních jazyků
- Klasifikace a notační systémy
 - Metodologie tvorby řízených slovníků
 - Metodologie tvorby vícejazyčných tezurů
 - Substantivní inverze
 - Problém postkoordinace a prekoordinace
- Obsahová analýza a sémantická redukce dokumentů
 - Principy indexace a klasifikace
 - Indexační pravidla
 - Hodnocení indexace, konzistence a kvalita indexace
- Využití SJ při věcném vyhledávání informací
 - Srovnání přirozeného jazyka a řízeného slovníku z hlediska vyhledávání
 - Systém TOPIC
 - Věcné vyhledávání v internetu
- Normalizační činnost a normy v oblasti SJ
 - Současný stav SJ v ČR
- Přínosy českých a slovenských odborníků k teorii a praxi SJ – zvolte jednu z osobností: Blahoslav Kovář, Jiří Toman, Josef Mojžíšek, Marek Cigánik

Generátor témat

Z jednotlivých sloupců tabulky si vyberte jednotlivé předměty tak, aby dohromady vytvořily **smysluplné téma z oblasti selekčních jazyků**. Žádný sloupec tabulky není nutné použít povinně, z jednoho sloupce tabulky lze vybrat i více předmětů. Lze volit i předměty, které

v tabulce nejsou, např. (obory – veterinářství, instituce – městské knihovny, geografie – Finsko, apod.). Příklady témat jsou uvedeny pod tabulkou.

A	B	C	D	E	F	G
obecná hlediska	procesy a prvky SJ	typy SJ	obory	informační systémy	instituce	geografie
<ul style="list-style-type: none"> ▪ dějiny, vývoj ▪ hodnocení, hodnocení kvality ▪ metodika ▪ současný stav ▪ srovnání, komparace, vztahy ▪ struktura ▪ teorie ▪ terminologie ▪ tvorba, správa ▪ využívání ▪ zobrazení, prezentace, rozhraní 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ abstrahování, referování ▪ fazety, fazetace ▪ gramatika SJ ▪ indexace ▪ indexační pravidla ▪ indexátor, klasifikátor ▪ kategorie, kategorizace, třídění ▪ klasifikace ▪ klasifikační znaky ▪ konzistence indexace ▪ kvalita indexace ▪ lexikální jednotky, deskriptory, nedeskriptory ▪ mapování ▪ notace, notační systém ▪ obsahová analýza ▪ pořádací znaky ▪ postkoordinace, prekoordinace ▪ předmětové heslo ▪ role a spoje ▪ substantivní inverze ▪ uživatel, uživatelské hledisko ▪ věcné stavění ▪ věcné vyhledávání ▪ věcné zpracování 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Blissovo bibliografické třídění ▪ Cutterova expanzivní klasifikace ▪ číselníky ▪ DDC ▪ klíčová slova ▪ LCC ▪ LCSH ▪ MDT ▪ metoda konspektu ▪ oborové SJ ▪ permutované rejstříky (KWIC, KWOC) ▪ polytematické SJ ▪ propojovací SJ ▪ předmětová hesla ▪ předmětové SJ ▪ přirozený jazyk ▪ Ranganathanovo dvojtečkové třídění ▪ řízené slovníky ▪ selekční jazyky obecně ▪ systematické SJ ▪ taxonomie, nomenklatura ▪ tezaury (např. MeSH, PSH, AGROVOC, EUROVOC, ČTT, ČPT, AAT a další) ▪ umělé jazyky ▪ unitermy ▪ univerzální SJ ▪ vícejazyčné tezaury ▪ vyhledávací SJ 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ekonomie, ekonomika ▪ epistemologie ▪ fyzika ▪ chemie ▪ knihovnictví ▪ kognitivní věda ▪ lékařství ▪ lexikologie ▪ lingvistika ▪ logika ▪ matematika ▪ právo, politika ▪ psychologie ▪ sémantika ▪ sémiotika ▪ sociologie ▪ teologie ▪ zemědělství 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ automatizované knihovní systémy (např. Aleph, Lanius, T-Series, KPwin a další) ▪ bibliografické databáze ▪ elektronické informační zdroje ▪ internet ▪ knihovní katalogy ▪ OPAC ▪ plnotextové databáze ▪ předmětové katalogy ▪ systematické katalogy 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ archivy ▪ galerie ▪ muzea ▪ národní knihovny ▪ odborné knihovny ▪ státní správa ▪ univerzitní knihovny ▪ veřejné knihovny 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ČR ▪ Francie ▪ Německo ▪ Polsko ▪ SR ▪ USA ▪ Velká Británie

Příklady konstrukce témat na základě tabulky:

sloupec A: tvorba, správa

sloupec A: struktura

sloupec B: lexikální jednotky, deskriptory, nedeskriptory

sloupec C: vícejazyčné tezaury

Téma: Problémy tvorby struktury a slovníku u vícejazyčných tezurů.

sloupec A: teorie

sloupec C: selekční jazyky obecně

sloupec D: lexikologie

Téma: Problémy lexikální sémantiky aplikované na oblast selekčních jazyků

sloupec A: využívání

sloupec C: MeSH

sloupec D: lékařství

sloupec E: automatizované knihovní systémy (např. Aleph, Lanis, T-Series, KPwin a další)

sloupec F: odborné knihovny

sloupec G: USA

Téma: Využívání tezauru MeSH v amerických oborových lékařských knihovnách, které používají systém Aleph

Příklady témat sestavených na základě generátoru témat

- MDT jako univerzální pořádací soustava
- Metody vyhodnocování věcného vyhledávání v on-line katalozích
- Porovnání třídění vědy u Platóna a Aristotela
- Porovnání vyhledávače Google a báze Národní knihovny ČR z hlediska věcného vyhledávání
- Použití selekčních jazyků pro rešeršní činnost v elektronických informačních zdrojích
- Problematika volně tvořených klíčových slov ve veřejných knihovnách : zkušenosti se zpracováním dokumentů v AKS LANius
- Tezaury v muzejních knihovnách
- Věcné vyhledávání informací na Internetu
- Využití MDT při stavění fondu v knihovně